

Nr 46

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i gällande avtal angående utövandet av statens tobaksmonopol.

I en den 28 mars 1958 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 134, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar med Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet avtala om de ändringar i gällande avtal angående utövandet av statens tobaksmonopol som följer av vad som anförts i propositionen.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen föreslås ökning av det statliga aktiekapitalet i Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet med 30 milj. kronor samt i anslutning härtill ändring av bolagsordningens bestämmelser angående aktiekapitalets storlek. Vidare föreslås sådan ändring i gällande avtal angående utövandet av statens tobaksmonopol, att nuvarande hinder för bolaget att bilda dotterbolag undanröjes.

Rörande motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget hänvisar utskottet, såvitt densamma ej framgår av här nedan intagna yttrande av departementschefen, till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinns i propositionen å s. 2—3.

Till stöd för det i propositionen framlagda förslaget har *departementschefen* anfört följande.

Bolagets framställning avser ändring i dels bolagsordningen för att möjliggöra en ökning av aktiekapitalet, dels gällande avtal mellan staten och bolaget i syfte att undanröja nuvarande hinder för bolaget att bilda dotterbolag. Båda dessa frågor är av den karaktär, att de bör underställas riksdagens prövning.

Vad först angår spørsmålet om ökning av aktiekapitalet vill jag erinra om att detsamma för närvarande uppgår till 30 milj. kronor, varav 29 milj. kronor i statligt kapital. Enligt bolagsordningen må aktiekapitalet uppgå till högst 51 milj. kronor. Under hänvisning till bland annat att bolagets omsättning, exklusive skatt, för år 1957 uppgått till i runt tal 240 milj. kronor mot cirka 62 milj. kronor år 1930, då aktiekapitalets storlek sist fastställdes, föreslås en höjning av det statliga aktiekapitalet med 30 milj. kronor genom ianspråktagande av fonderade vinstmedel. I anslutning härtill hemställas om

en ändring av bolagsordningen, så att aktiekapitalet må uppgå till lägst 60 milj. kronor och högst 180 milj. kronor. Jag anser mig böra biträda bolagets hemställan.

Vidkommande spörsmålet om dotterbolag, vill jag framhålla, att Kungl. Maj:t i och för sig jämlikt 12 § i gällande avtal kan medge förvärv av aktie eller andel i annat företag. Emellertid inskränkes möjligheten att bilda dotterbolag genom stadgandet i 2 § andra stycket i avtalet, att bolagets rörelse skall utövas i egen drift. Ett uppfyllande av den likaledes i avtalet intagna föreskriften om att bolaget på alla områden av sin verksamhet skall handha rörelsen och anordna driften på det mest rationella och effektiva sättet synes dock — såsom bolaget påpekat — i vissa lägen kunna påfordra, att verksamheten utövas genom dotterbolag. Det må även framhållas, att Aktiebolaget Vin- & spritcentralen liksom många andra statliga bolag redan äger denna möjlighet. Jag förordar därför, att den av bolaget föreslagna ändringen i avtalet kommer till stånd. Bestämmelsen i 12 § ger möjlighet att i varje särskilt fall föreskriva de villkor som må vara erforderliga för en dotterbolagsbildning. Paragrafen torde dock böra ändras så, att ej heller dotterbolag utan Kungl. Maj:ts medgivande äger förvärva aktie eller andel i annat företag.

Vid bifall till mina förslag bör ändring ske av 3 § i bolagsordningen samt av 2 och 12 §§ i gällande avtal mellan staten och bolaget angående utövandet av statens tobaksmonopol. Bemyndigande torde böra inhämtas för Kungl. Maj:t att träffa avtal med bolaget härom. Avtalet bör lämpligen ske i form av ändring i gällande avtal mellan staten och bolaget. Det torde vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de bokföringsåtgärder med avseende å fonden för statens aktier som föranledes av aktiekapitalets ökning.

Utskottet. Utskottet har i princip inte något att erinra mot de föreslagna ändringarna i avtalet mellan staten och Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet. Att därvid vinst- och prisregleringsfonden, vilken tillkommit i syfte att bereda bolaget möjlighet att föra en mera obunden prispolitik samt för att den bestämda avkastningen å statsverkets i företaget nedlagda kapital med säkerhet skall kunna utgå, till större delen överföres till aktiekapitalet synes för närvarande inte behöva föranleda olägenheter.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 134, bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar med Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet avtala om de av departementschefen förordade ändringarna i gällande avtal angående utövandet av statens tobaksmonopol.

Stockholm den 17 april 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Spetz, Snygg, Söderquist, Bengtson, Wörnberg, Hellebladh, Siegbahn och Alvar Andersson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Sundström, Allard, Kärrlander, Persson i Svensköp, Magnusson i Borås, Engkvist, Anderson i Sundsvall, Jansson i Aspeboda, fru Holmqvist och herr Rydén.